

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МАШИНОБУДУВАННЯ ТА ТРАНСПОРТУ
КАФЕДРА АВТОМОБІЛІВ ТА ТРАНСПОРТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

**Підвищення безпеки дорожнього руху
врахуванням психологічних особливостей
людини при підготовці водіїв**

Магістерська кваліфікаційна робота
спеціальність 274 – Автомобільний транспорт

Керівник: д.т.н., професор А.П.Поляков

Роботу виконав: С,В,Брюханов, навчальна група 1АТ-18м

Вінниця 2019

Мета дослідження полягає в визначенні індивідуально-психологічних параметрів водіїв як людського чинника безпеки руху та розробці методів їх визначення та покращення в процесі професійного навчання.

Задачі дослідження:

1. проаналізувати наукові праці, присвячені питанням впливу людського чинника на безпеку дорожнього руху, визначенню індивідуально-психологічних параметрів водіїв;
2. обрати індивідуально-психологічні параметри водіїв що визначають їх професійні властивості та методики їх визначення;
3. провести алгоритмізацію та програмну реалізацію розробленої моделі ефективної підготовки водіїв у вигляді автосимуляторного комплексу;
4. підготувати практичні рекомендації по використанню автосимуляторів як засобів навчання та корекції професійно-значущих індивідуально-психологічних якостей водіїв.

Об'єкт дослідження – людський фактор системи «водій – автомобіль - дорога» та його вплив на безпеку руху.

Предмет - індивідуально-психологічні якості водіїв та їх динаміка в процесі фахової підготовки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Напрямок досліджень відповідає Транспортній стратегії України на період до 2020 року, яка схвалена розпорядженням КМУ від 20 жовтня 2010 р. № 2174-р а також Концепції Державної цільової програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року затвердженої постановою КМУ №771 від 05.03.2018.

Дослідження з теми роботи належить до основних наукових напрямків кафедри «Автомобілі та транспортний менеджмент» Вінницького національного технічного університету.

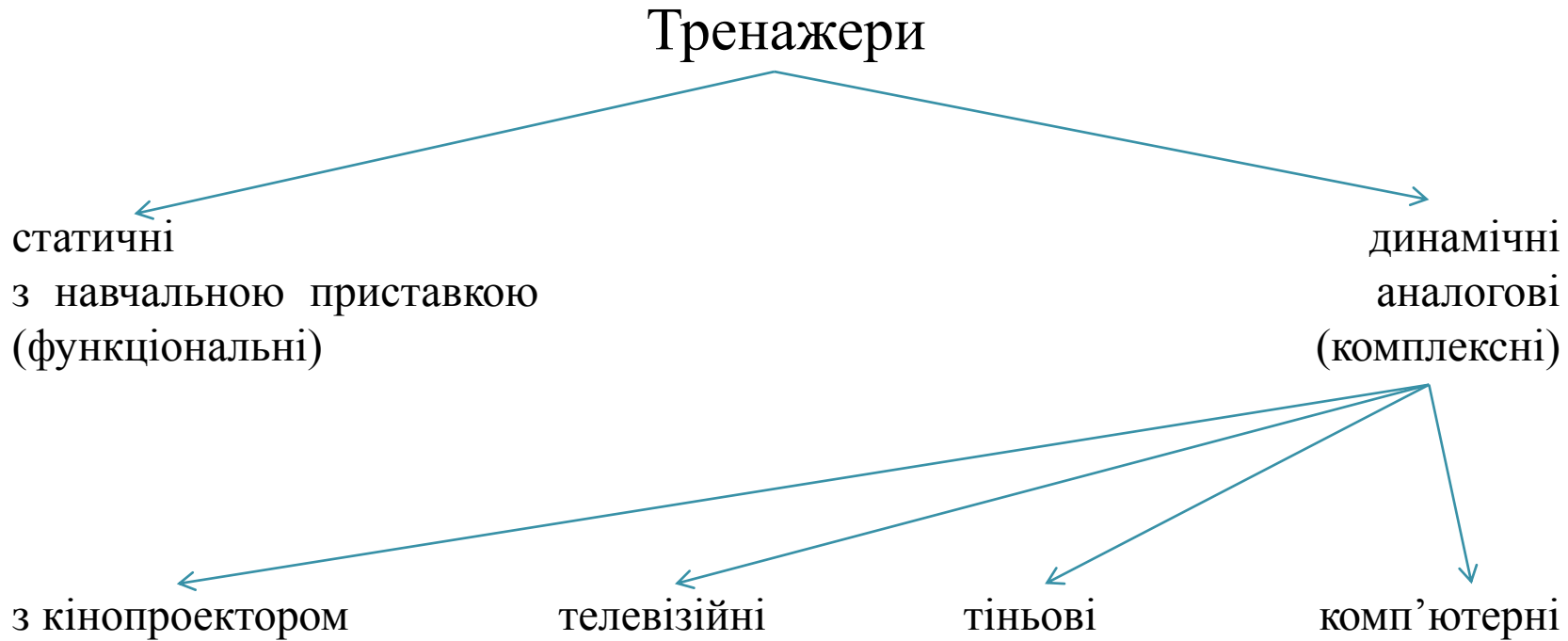
Наукова новизна одержаних результатів.

1. Вперше розглянуто індивідуально-психологічні особистісні якості водія як критерій безпеки руху.
2. Встановлено залежність безпечного керування автомобілем від актуального психоемоційного стану водія.
3. Вперше розроблено методику покращення професійно-необхідних практичних навичок та оптимізації психоемоційного стану водіїв з використанням автосимулятора.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що на основі отриманих теоретичних положень та результатів дослідження розроблені практичні рекомендації щодо:

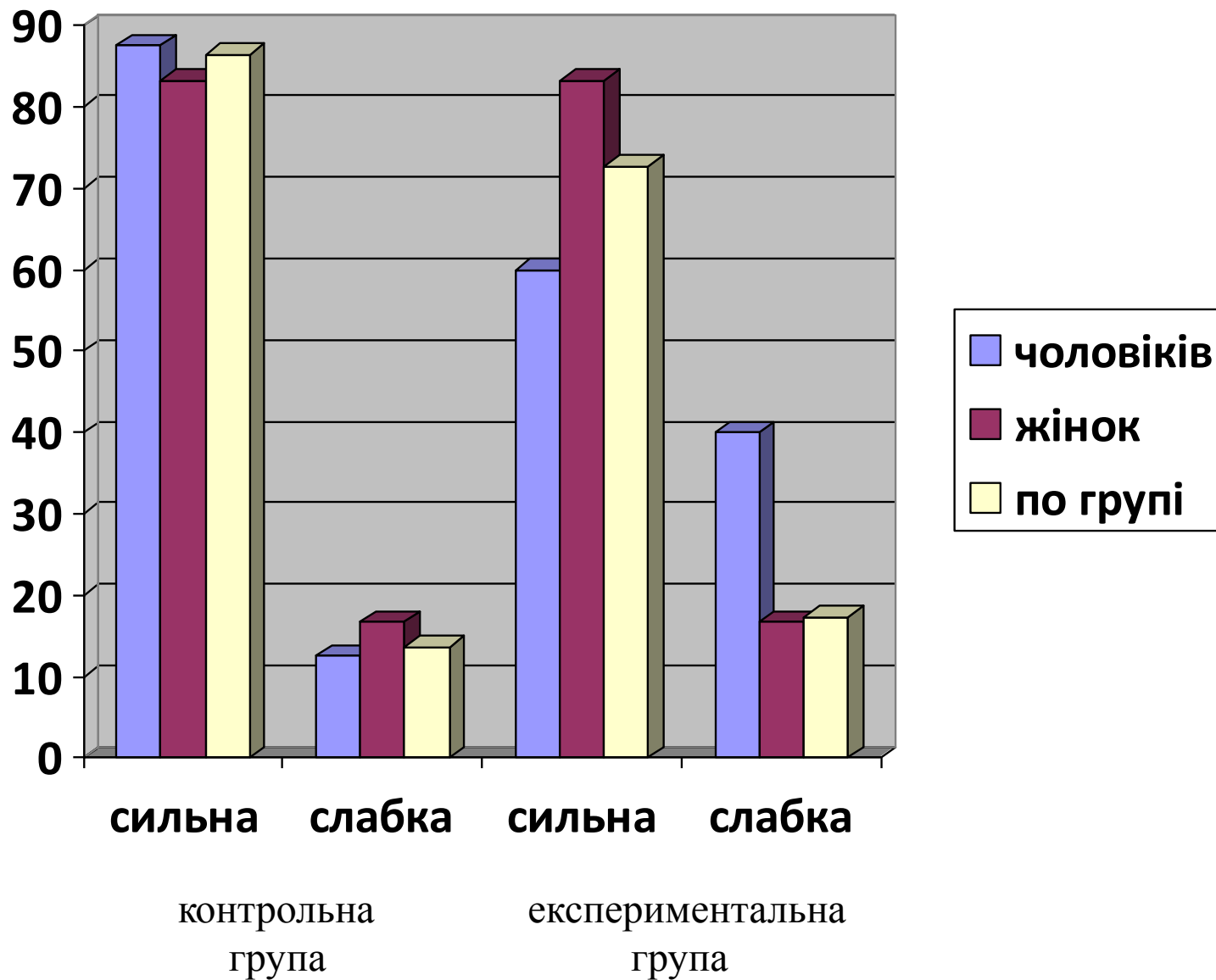
- включення в процес первинної підготовки та перепідготовки водіїв психодіагностичних досліджень з метою профвідбору;
- доповнення традиційної програми занять в автошколі циклом тренувань на комп'ютерному автосимуляторі;
- використання результатів досліджень в навчальному процесі та плануванні подальших досліджень.

На практиці в підготовці водіїв застосовуються кілька конструкцій автомобільних тренажерів:

Результати визначення типу нервової системи за методикою теппінг-тест

Тип нервової системи	Контрольна група						Експериментальна група					
	по групі		жінок (6)		чоловіків(16)		по групі		жінок (6)		чоловіків(5)	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
сильна	19	86,4	5	83,3	14	87,5	8	72,7	5	83,3	3	60
слабка	3	13,6	1	16,7	2	12,5	3	17,3	1	16,7	2	40

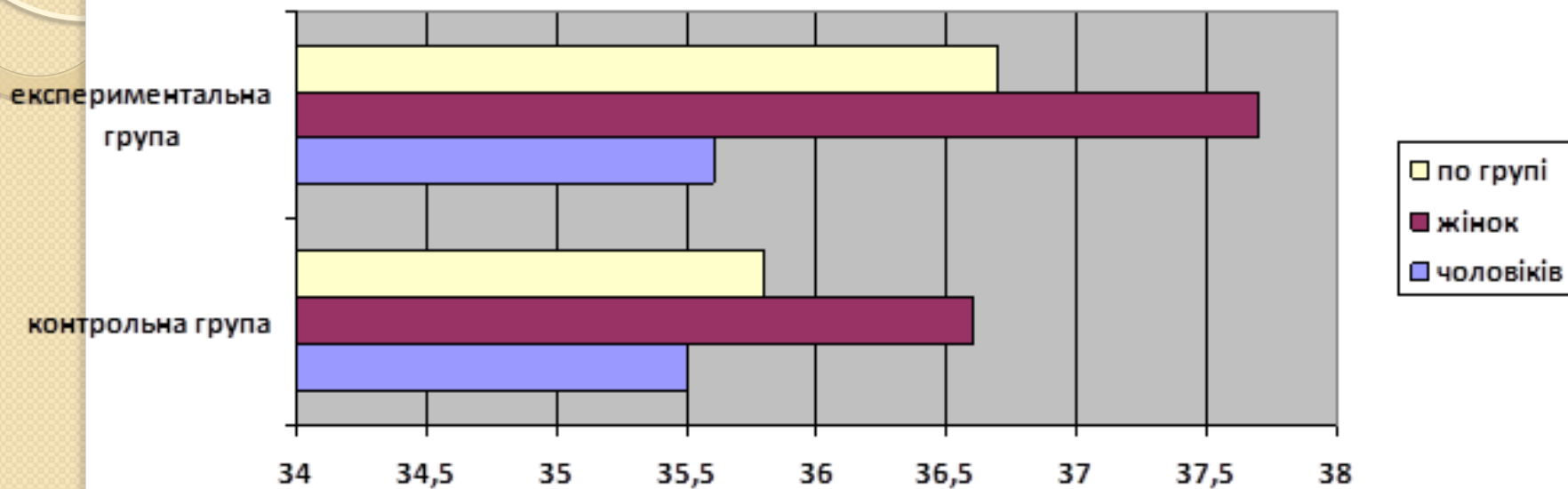

Розподіл респондентів за типами нервової системи

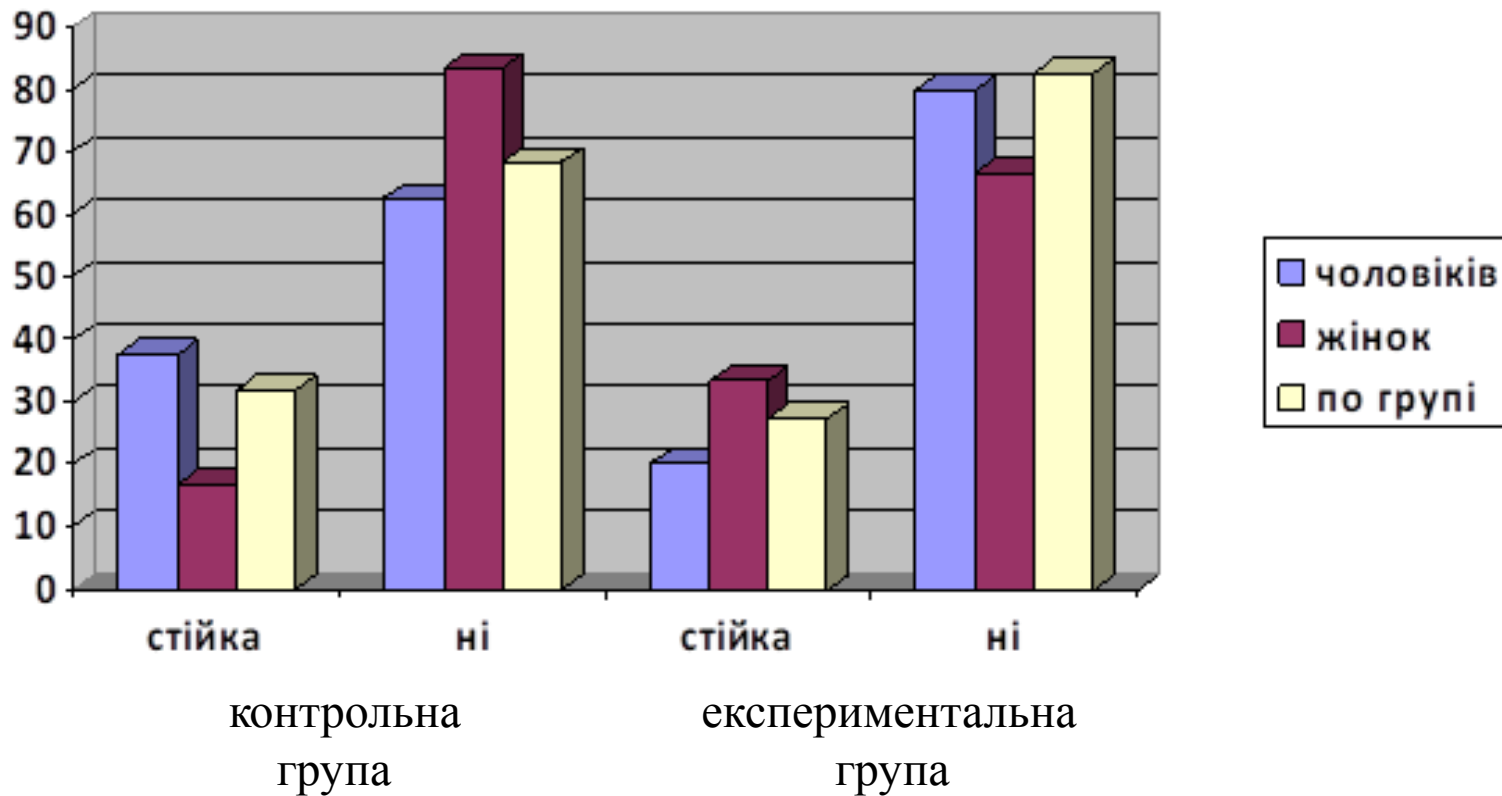
Результати визначення особливостей уваги за методикою таблиці Шульте

Параметри уваги	Контрольна група						Експериментальна група					
	по групі		жінок (6)		чоловіків (16)		по групі		жінок (6)		чоловіків (5)	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
стійка	7	31,8	1	16,7	6	37,5	3	27,3	2	33,3	1	20
нестійка	15	68,2	5	83,3	10	62,5	8	82,7	4	66,7	4	80
середньо арифметичне	35,8± 0,99		36,6± 4,29		35,5± 1,64		36,7± 1,79		37,7± 3,18		35,6± 3,22	

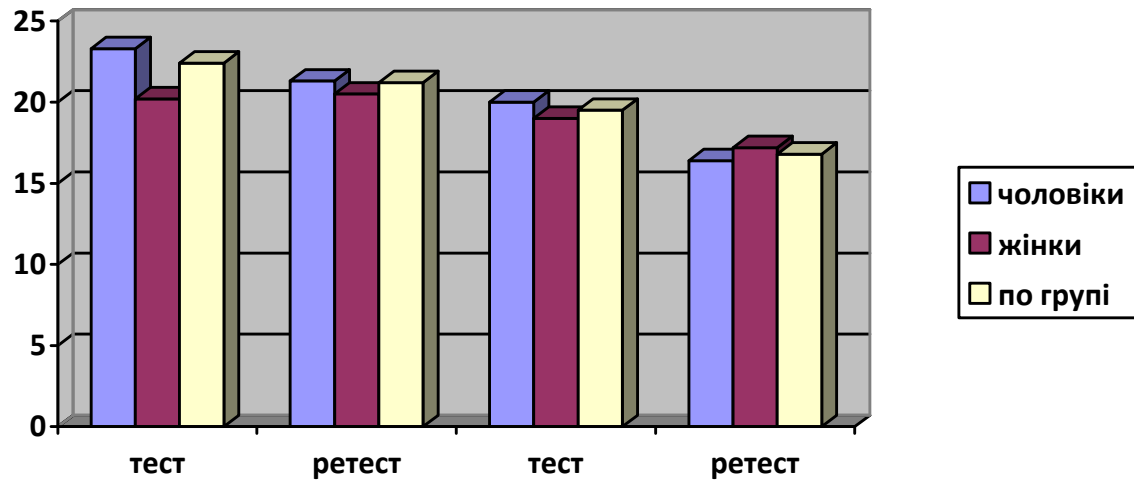
Значення середньоарифметичних показників
уваги (норматив 30-50сек.)

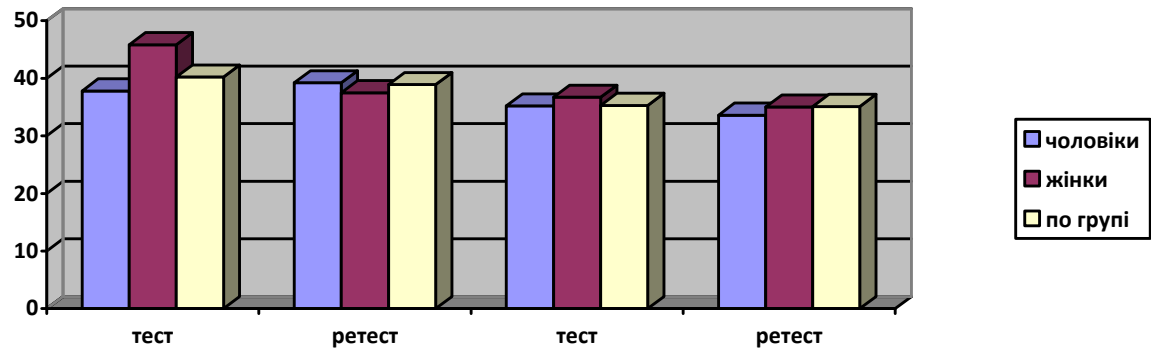
Розподіл респондентів за стійкістю уваги

Результати дослідження тривожності

Група респондентів		Середній показник тривожності			
		ситуативна (стан)		особистісна (риса)	
		тест	ретест	тест	ретест
контроль	вся група	22,4 $\pm$ 2,43 (низька)	21,2 $\pm$ 2,96 (низька)	40,2 $\pm$ 1,74 (помірна)	38,9 $\pm$ 3,05 (помірна)
	жінки	20,2 $\pm$ 1,5 (низька)	20,5 $\pm$ 3,5 (низька)	45,8 $\pm$ 3,86 (висока)	37,5 $\pm$ 4,5 (помірна)
	чоловіки	23,3 $\pm$ 3,24 (низька)	21,3 $\pm$ 3,46 (низька)	37,8 $\pm$ 2,31 (помірна)	39,2 $\pm$ 3,57 (помірна)
експеримент	вся група	19,5 $\pm$ 2,99 (низька)	16,8 $\pm$ 2,89 (низька)	35,3 $\pm$ 2,59 (помірна)	35,1 $\pm$ 2,79 (помірна)
	жінки	19 $\pm$ 6,36 (низька)	17,2 $\pm$ 4,07 (низька)	36,7 $\pm$ 4,6 (помірна)	35 $\pm$ 4,77 (помірна)
	чоловіки	20 $\pm$ 6,44 (низька)	16,4 $\pm$ 4,08 (низька)	35,2 $\pm$ 4,72 (помірна)	33,6 $\pm$ 3,86 (низька)

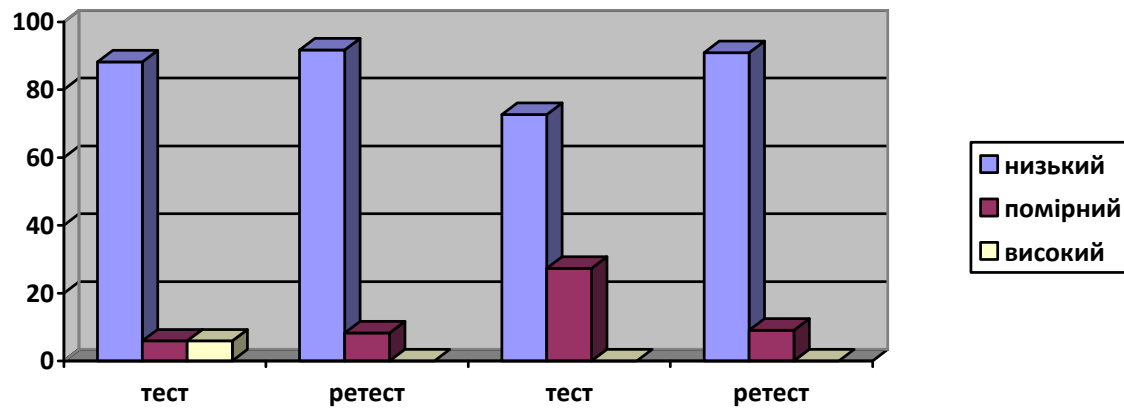

контрольна група   експериментальна група
- ситуативна тривожність

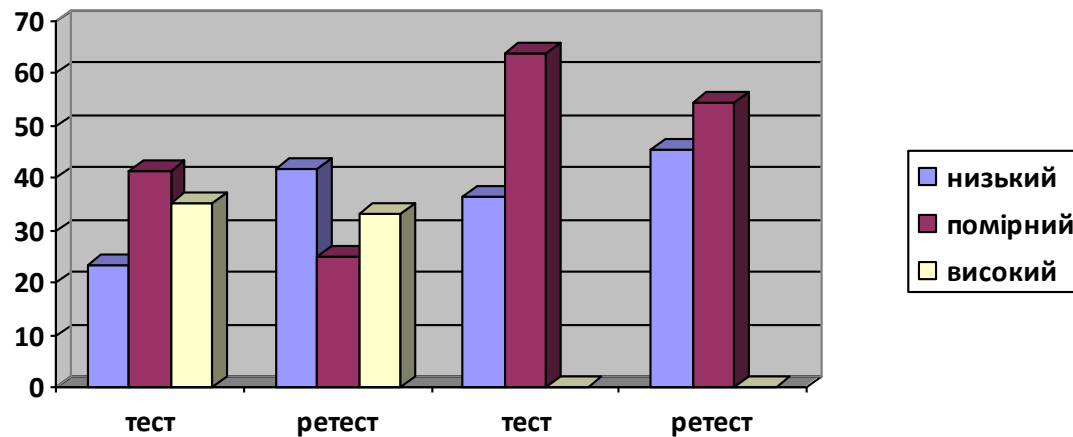

контрольна група   експериментальна група
- особистісна тривожність

Результати дослідження тривожності

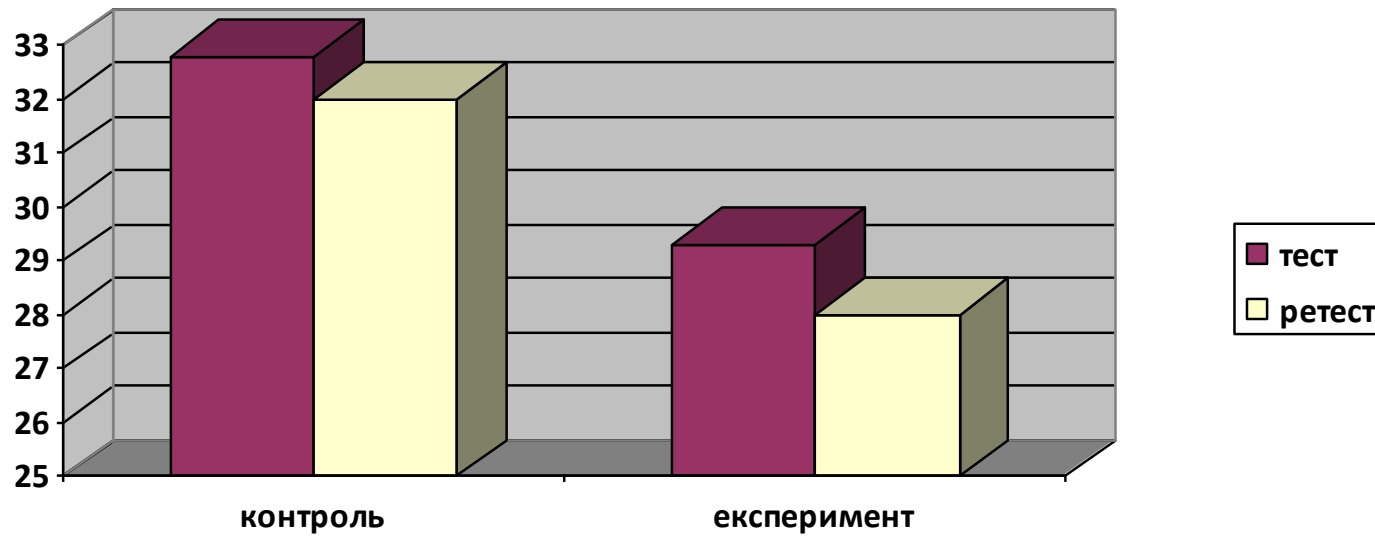

контрольна група експериментальна група
- ситуативна тривожність

контрольна група експериментальна група
- особистісна тривожність

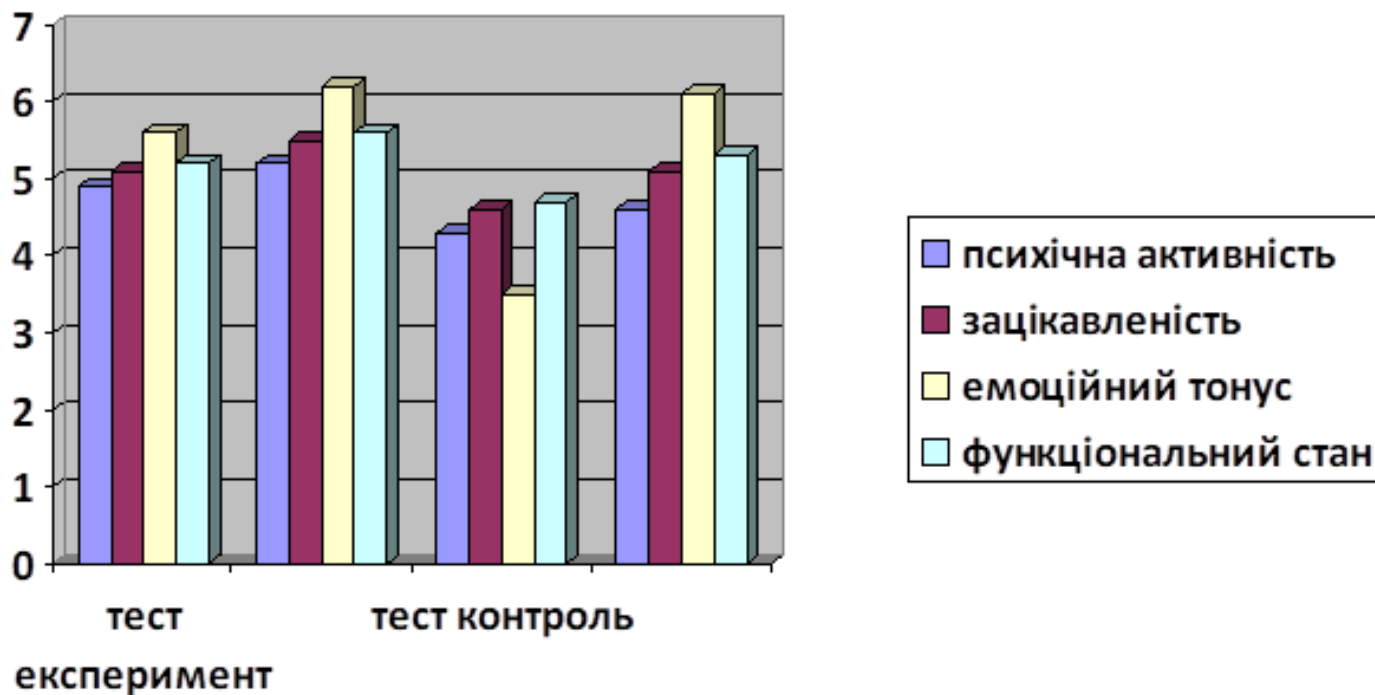
Розподіл респондентів по рівням тривожності

Динаміка психоемоційного стану по шкалі
депресії

Результати дослідження по методиці САН

Групи респондентів		Показники: нормальні оцінки в діапазоні 5,0-5,5, вище - добре, нижче - погано; функціональний стан: 5,5-7 - гарний, 3-5,4-задовільний, 1-2,9 - поганий.			
		Психічна активність	Зацікавленість	Емоційний тонус	Функціональний стан
Експериментальна (11 осіб)	тест	4,9±0,37	5,1±0,37	5,6±0,42	5,2±0,19
	ретест	5,2±0,23	5,5±0,19	6,2±0,23	5,6±0,21
Контрольна (22 осіб)	тест	4,3±0,22	4,6±0,27	3,5±1,2099	4,7±0,24
	ретест	4,6±0,31	5,1±0,3	6,1±0,21	5,3±0,26

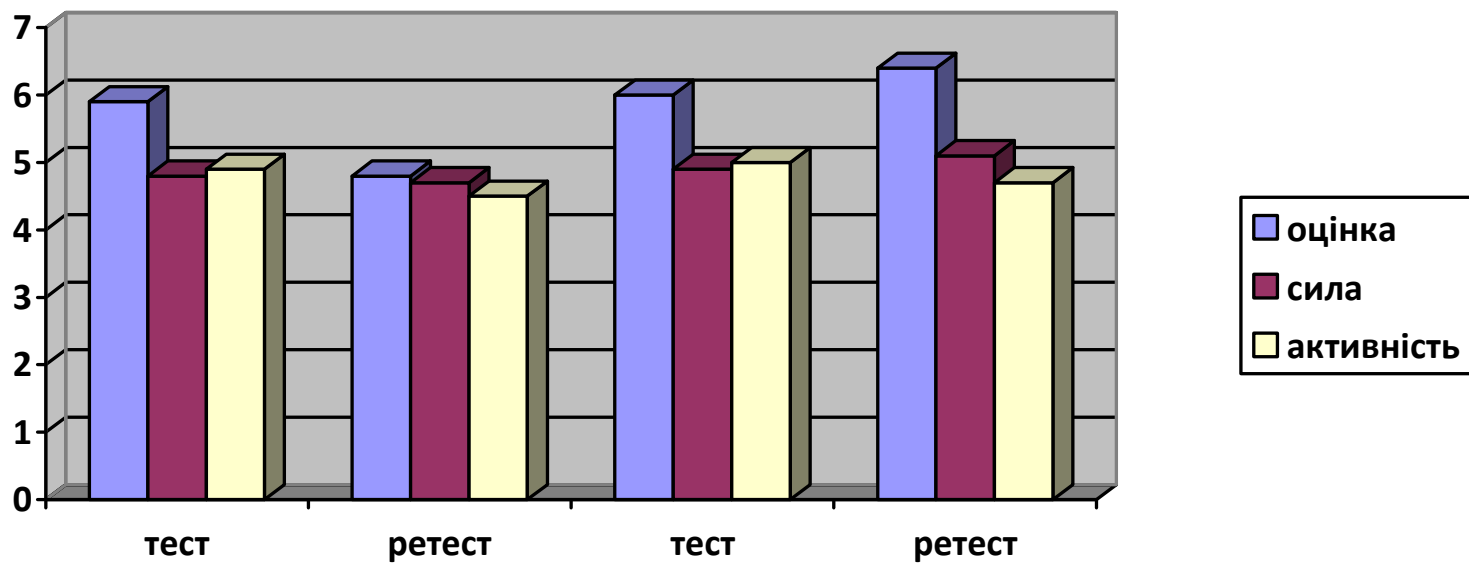

Результати дослідження по методиці САН

Результати дослідження по методиці визначення особистісного диференціалу

Група респондентів		Рівень значення факторів		
		оцінки	сили	активності
Експериментальна (11 осіб)	тест	6 $\pm$ 0,19	4,9 $\pm$ 0,19	5 $\pm$ 0,17
	ретест	6,4 $\pm$ 0,17	5,1 $\pm$ 0,19	4,7 $\pm$ 0,18
Контрольна (22 особи)	тест	5,9 $\pm$ 0,15	4,8 $\pm$ 0,15	4,9 $\pm$ 0,19
	ретест	4,8 $\pm$ 0,19	4,7 $\pm$ 0,17	4,5 $\pm$ 0,15

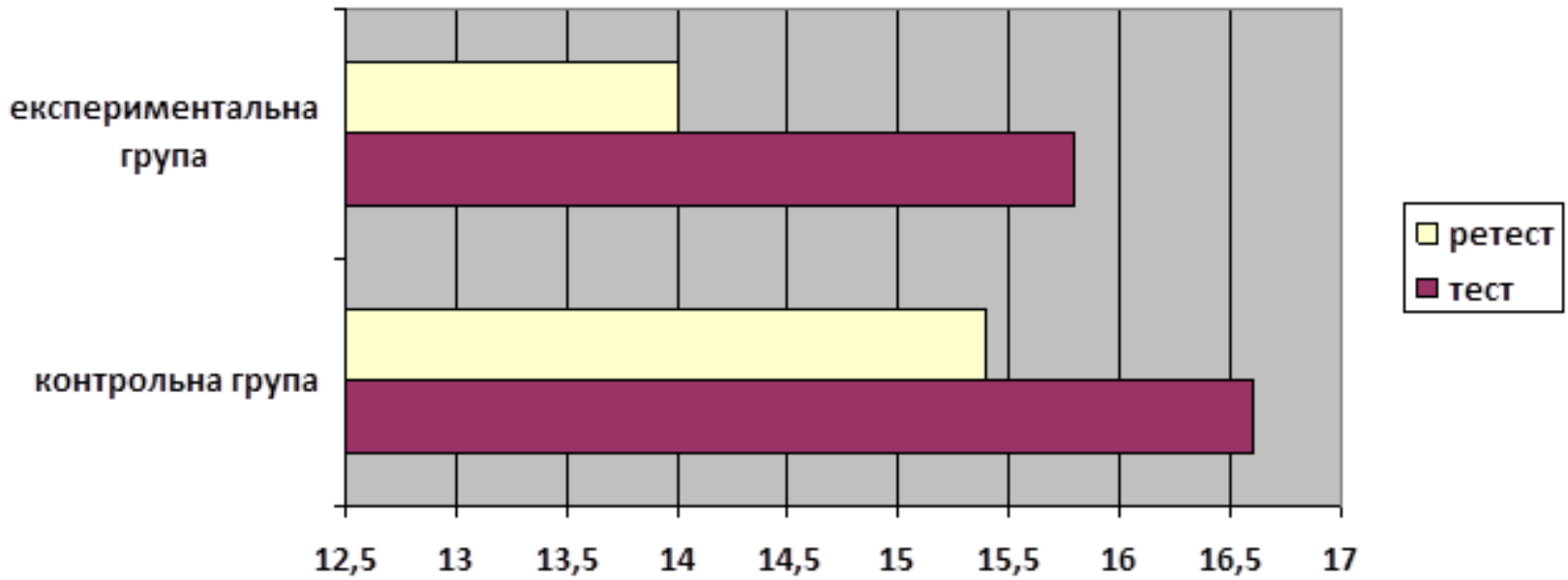
контрольна група

експериментальна група

Результати дослідження по методиці
визначення особистісного диференціалу

Результати дослідження нервово-психічної стійкості

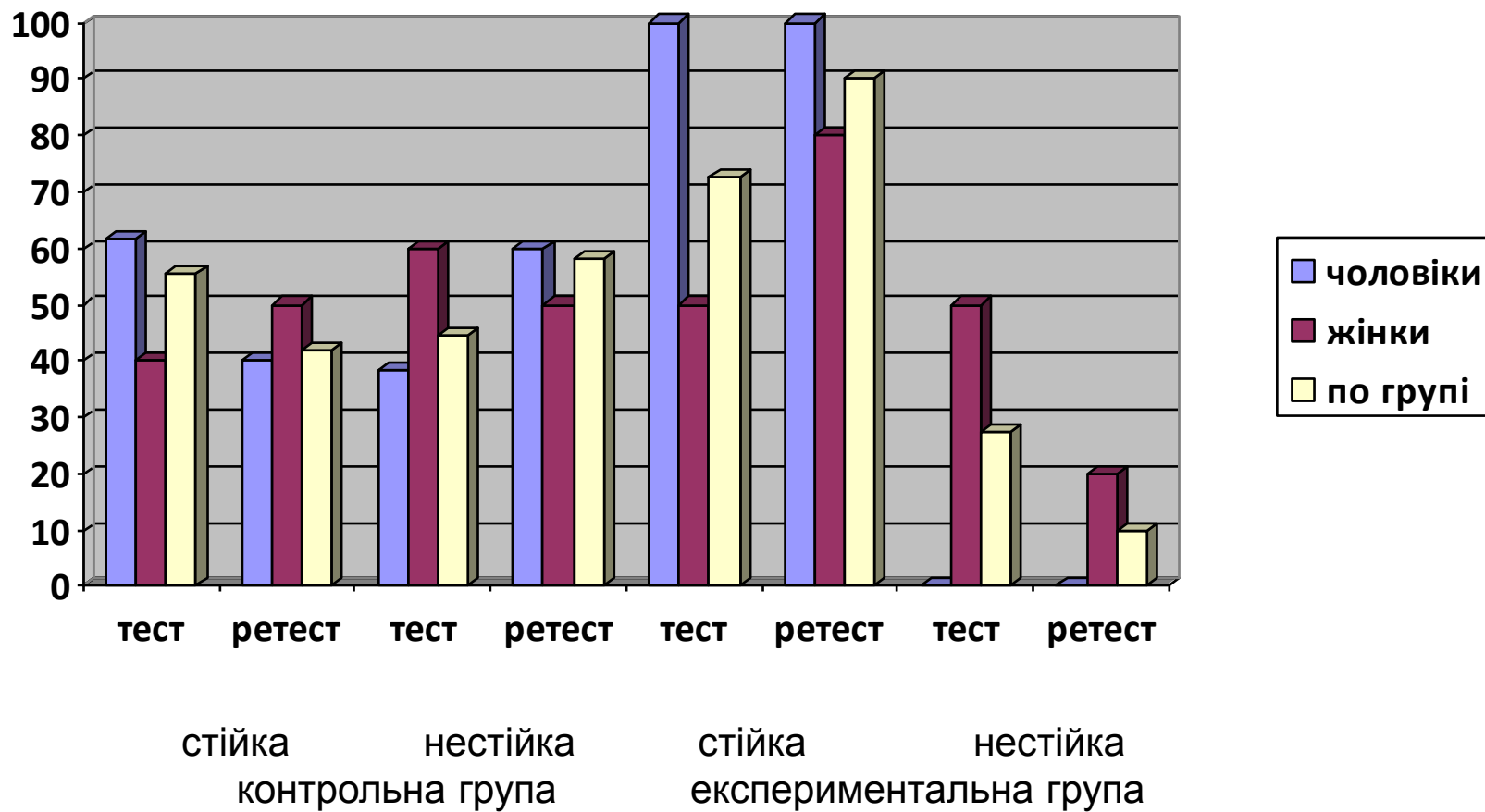
Група респондентів	Експериментальна (11 осіб)		Контрольна (22 особи)	
	тест	ретест	тест	ретест
середньоарифметичні показники	15,8 $\pm$ 1,23	14 $\pm$ 1,15	16,6 $\pm$ 1,13	15,4 $\pm$ 1,19

Результати дослідження нервово-психічної
стійкості

Розподіл респондентів по емоційній стійкості

Групи респондентів		контрольна			експериментальна		
		по групі (22)	жінки (6)	чоловіки (16)	по групі (11)	жінки (6)	чоловіки (5)
Емоційна сфера стійка	тест	55,6%	40%	61,5%	72,7%	50%	100%
	ретест	41,7%	50%	40%	90%	80%	100%
Емоційна сфера нестійка	тест	44,4%	60%	38,5%	27,3%	50%	0%
	ретест	58,3%	50%	60%	10%	20%	0%

Розподіл респондентів по емоційній стійкості

- Таким чином, **реалізація положень та завдань Концепції державної програми підвищення безпеки дорожнього руху** дозволить:
- **змінити тенденцію надвисокої небезпеки** дорожнього руху;
  - **скоротити число смертельних випадків**;
  - **зменшити соціальні та економічні збитки** від ДТП;
  - **підвищити пропускну спроможність транспортних магістралей і продуктивність автомобільного транспорту**;
  - **підвищити та покращити інвестиційний клімат та довіру** міжнародної спільноти до України, як транзитної держави;
  - **покращити репутацію України** у міжнародного туристичного бізнесу;
  - **забезпечити пріоритет життя та здоров'я людини** перед комерціалізацією відношення до безпеки та безпідставним бажанням неадекватних дій на вулицях та дорогах;
  - **встановити функції, вимірні цілі та відповідальність** усіх органів державного управління за планове зниження негативних наслідків від аварійності на автомобільному транспорті;
  - **захистити від зловживань, надмірного бюрократизму та зарегульованості** відносини учасників системи управління безпекою, **спростити її функціонування**;
  - **підвищити ефективність управління** безпекою;
  - **запровадити планування діяльності з попередження** ДТП;
  - **стимулювати учасників ДР до посилення дисципліни**;
  - **впровадити досягнення технічного прогресу**;
  - **поліпшити дорожню інфраструктуру**;
  - **сприяти підписанню та виконанню Європейської хартії БДР**;
  - **поліпшити роботу рятувальних служб** у ДТП.

ДЯКУЮ
ЗА
УВАГУ!